

Warszawa, dnia 11 marca 2013 r.

Poz. 335

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 26 lutego 2013 r.

**w sprawie sposobu wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych
w sprawach karnych wykonawczych**

Na podstawie art. 176 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Rozporządzenie określa szczegółowy sposób wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych, szczegółowy sposób wykonywania obowiązków i uprawnień przez stowarzyszenia, organizacje, instytucje i osoby, którym powierzono sprawowanie dozoru, a także sposób i tryb wykonywania dozoru stosowanego w związku z orzeczonymi karami, środkami karnymi, zabezpieczającymi i profilaktycznymi oraz tryb wyznaczania przedstawicieli przez stowarzyszenia, organizacje i instytucje.

2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o „skazanym”, należy przez to rozumieć również osobę, względem której warunkowo umorzono postępowanie.

Rozdział 2

Sprawowanie dozoru

§ 2. Zarządzenie o przekazaniu zespołowi kuratorskiej służby sądowej, zwanemu dalej „zespołem”, dozoru do wykonania powinno zostać wydane bezzwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia albo od dnia zwrotu akt sądowi I instancji lub otrzymania orzeczenia do wykonania.

§ 3. 1. Kierownik zespołu rozdziela sprawy dotyczące dozoru, mając na uwadze skuteczność i efektywność pracy zespołu oraz równomierne obciążenie pracą kuratorów sądowych.

2. Rozdziału spraw dokonuje się według podziału terytorialnego obszaru właściwości zespołu.

3. W uzasadnionych przypadkach, z uwagi na typ dozoru i specjalizację zadań, a także wykorzystanie predyspozycji, wykształcenia, umiejętności i przeszkolenia poszczególnych kuratorów sądowych, rozdziału spraw można dokonać niezależnie od podziału terytorialnego.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123, poz. 849, z 2008 r. Nr 96, poz. 620 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 98, poz. 817, Nr 108, poz. 911, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 34, poz. 191, Nr 40, poz. 227, Nr 125, poz. 842 i Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 39, poz. 201 i 202, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 734, Nr 185, poz. 1092, Nr 217, poz. 1280 i Nr 240, poz. 1431 oraz z 2012 r. poz. 908.

4. Powierzenie sądowemu kuratorowi zawodowemu, zwanemu dalej „kuratorem zawodowym”, sprawowania dozoru powinno nastąpić bezzwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni od dnia przekazania dozoru zespołowi.

5. Kuratorowi zawodowemu sprawowanie dozoru powierza kierownik zespołu.

§ 4. Kurator zawodowy, w terminie 7 dni od dnia powierzenia mu sprawy przez kierownika zespołu, może powierzyć sprawowanie dozoru sądowemu kuratorowi społecznemu, zwanemu dalej „kuratorem społecznym”, w sytuacji gdy jest uprawniony do odstąpienia od osobistego sprawowania dozoru. Sędzia lub kierownik zespołu może w każdym czasie zarządzić osobiste sprawowanie dozoru przez kuratora zawodowego.

§ 5. 1. Bezzwłocznie po powierzeniu dozoru, nie później jednak niż w ciągu 7 dni od dnia jego powierzenia, kurator zawodowy wzywa skazanego do osobistego stawiennictwa w zespole oraz informuje o oddaniu go pod dozór, chyba że uprzednio powierzył sprawowanie dozoru kuratorowi społecznemu.

2. Jeżeli wezwanie skazanego do osobistego stawiennictwa jest oczywiście bezcelowe, kurator zawodowy może odstąpić od wzywania i sporządzić stosowną adnotację.

3. Kurator zawodowy może także wezwać do osobistego stawiennictwa skazanego, nad którym dozór został powierzony kuratorowi społecznemu.

4. Bezzwłocznie po powierzeniu dozoru, nie później niż w ciągu 7 dni od dnia jego powierzenia, kurator społeczny powinien nawiązać pierwszy kontakt ze skazanym.

5. W razie powierzenia dozoru w sprawie związanej z popełnieniem przestępstwa polegającego na użyciu przemocy lub groźby bezprawnej informację o oddaniu skazanego pod dozór kurator zawodowy przesyła jednocześnie do komendanta powiatowego (miejskiego lub rejonowego) Policji, właściwego ze względu na miejsce stałego pobytu skazanego.

§ 6. 1. W czasie pierwszego kontaktu ze skazanym kurator sądowy przeprowadza z nim rozmowę, podczas której poucza go o jego obowiązkach i uprawnieniach wynikających z okresu próby, dozoru i nałożonych obowiązków oraz omawia sposoby i terminy ich realizacji; kurator sądowy wręcza skazanemu pouczenie na piśmie.

2. Kurator sądowy uzyskuje numer telefonu lub adres poczty elektronicznej skazanego, umożliwiające mu kontaktowanie się ze skazanym podczas dozoru; jeżeli skazany wyraził na to zgodę, wezwał, zawiadomień lub przekazywania informacji kurator sądowy może dokonywać także telefonicznie lub za pośrednictwem poczty elektronicznej.

3. W przypadku stawienia się skazanego w zespole przed przekazaniem zespołowi dozoru do wykonania kurator zawodowy wyznaczony przez kierownika zespołu, po upewnieniu się, że skazany został oddany pod dozór, przeprowadza z nim rozmowę oraz poucza go o jego obowiązkach i uprawnieniach. Pozostałe czynności kurator zawodowy wykonuje po powierzeniu mu sprawowania dozoru.

§ 7. 1. Jeżeli skazany, wezwany prawidłowo, nie stawi się na wezwanie, kurator zawodowy niezwłocznie wzywa go powtórnie do stawiennictwa.

2. Jeżeli skazany, bez należytego usprawiedliwienia, nie stawi się na powtórne wezwanie, kurator zawodowy składa do sądu wniosek o podjęcie postępowania warunkowego umorzonego, o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszonej kary pozbawienia wolności, o odwołanie przedterminowego zwolnienia albo udziela skazanemu pisemnego upomnienia, o którym mowa w art. 173 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, zwanej dalej „Kodeksem karnym wykonawczym”.

3. Kurator zawodowy składa do sądu wniosek, o którym mowa w ust. 2, albo udziela skazanemu pisemnego upomnienia, o którym mowa w art. 173 § 4 Kodeksu karnego wykonawczego, również wówczas, gdy kurator społeczny zawiadomi go, że skazany uchyla się od nawiązania pierwszego kontaktu.

§ 8. 1. Kurator sądowy po powierzeniu mu dozoru ma obowiązek:

- 1) zaznajomić się z aktami sprawy karnej i innymi niezbędnymi źródłami informacji o skazanym; odpisy znajdujących się w aktach danych osobopoznawczych skazanego, w tym wywiadów środowiskowych, opinii biegłych lekarzy psychiatrów, psychologów, seksuologów oraz specjalistów do spraw uzależnień, załącza się do teczki dozoru;
- 2) zaznajomić się z przebiegiem dotychczasowych dozorów wykonywanych przez kuratorów dla dorosłych i nadzorów wykonywanych przez kuratorów rodzinnych; odpisy sprawozdań z dotychczas prowadzonych wobec skazanego dozorów w razie potrzeby załącza się do teczki dozoru;

- 3) zapoznać się z opiniami i pozostałą dostępną dokumentacją dotyczącą skazanego opuszczającego jednostkę penitencjarną w przypadku zastosowania warunkowego przedterminowego zwolnienia; odpisy opinii, orzeczeń i wniosków dotyczących zachowania się skazanego w jednostce penitencjarnej załącza się do teczki dozoru;
- 4) rozpoznać i zdiagnozować sytuację osobistą, rodzinną i środowiskową skazanego;
- 5) ocenić i zdiagnozować problemy, czynniki i warunki, które sprzyjają bądź nie sprzyjają resocjalizacji i kontroli okresu próby;
- 6) ocenić możliwości i metody rozwiązywania problemów, które nie sprzyjają resocjalizacji i kontroli okresu próby;
- 7) rozpoznać optymalne metody kontroli skazanego i oddziaływania na skazanego i dokonać ich wyboru;
- 8) nawiązać kontakt z rodziną i środowiskiem skazanego;
- 9) w przypadku pobierania nauki przez skazanego młodocianego zasięgnąć informacji o skazanym w placówkach oświatowych i oświatowo-wychowawczych;
- 10) w sprawie związanej z popełnieniem przestępstwa polegającego na użyciu przemocy lub groźby bezprawnej nawiązać kontakt z dzielnicowym z właściwej jednostki organizacyjnej Policji w celu wymiany informacji o skazanym, a także w celu ustalenia sposobów dalszej współpracy oraz form kontaktu.

2. W razie uzasadnionej potrzeby kurator sądowy po powierzeniu mu dozoru:

- 1) nawiązuje kontakt ze stowarzyszeniami, instytucjami i organizacjami społecznymi zajmującymi się pomocą społeczną, pośrednictwem pracy, leczeniem, oddziaływaniem terapeutycznym wobec skazanego bądź innymi formami działania, które mogą być przydatne w rozwiązywaniu problemów, które nie sprzyjają resocjalizacji i kontroli okresu próby;
- 2) zasięga informacji o skazanym i jego środowisku u funkcjonariusza właściwej jednostki organizacyjnej Policji, a także w instytucjach samorządowych i organach administracji rządowej;
- 3) nawiązuje kontakt z pracodawcą skazanego i zasięga u niego informacji o skazanym.

§ 9. 1. Sprawozdanie z objęcia dozoru kurator zawodowy przedkłada kierownikowi zespołu, a następnie składa sądowi nie później niż w ciągu 21 dni od dnia nawiązania kontaktu ze skazanym, natomiast sprawozdania z przebiegu dozoru – nie rzadziej niż co 6 miesięcy oraz na każde żądanie sądu.

2. Sprawozdanie z objęcia dozoru kurator społeczny przedkłada kuratorowi zawodowemu nie później niż w ciągu 21 dni od dnia nawiązania kontaktu ze skazanym, natomiast sprawozdania z przebiegu dozoru – nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Kurator zawodowy, nie później niż w ciągu 7 dni od dnia otrzymania sprawozdania od kuratora społecznego, po uprzednim zaakceptowaniu przedkłada je kierownikowi zespołu, a następnie składa sądowi.

3. W sprawozdaniu z objęcia dozoru należy przedstawić w szczególności:

- 1) warunki osobiste i bytowe skazanego oraz jego stosunek do dozoru i obowiązków okresu próby;
- 2) krótką informację o przebiegu dotychczasowych dozorów i nadzorów;
- 3) diagnozę osobopoznawczą skazanego ze szczególnym uwzględnieniem określenia ryzyka jego powrotu do przestępstwa, w tym wniosek o zakwalifikowanie skazanego do danej grupy ryzyka;
- 4) diagnozę środowiskową;
- 5) zamierzenia readaptacyjne, w tym plan pracy ze skazanym;
- 6) metody prowadzenia dozoru i kontroli zachowania skazanego;
- 7) możliwości ich realizacji i przeszkody, które utrudniają tę realizację;
- 8) źródła informacji o skazanym i datę ich pozyskania.

4. Po złożeniu sprawozdania z objęcia dozoru kierownik zespołu i sędzia akceptują wniosek o zakwalifikowanie skazanego do danej grupy ryzyka albo kwalifikują skazanego do innej grupy ryzyka. W przypadku rozbieżności w zakwalifikowaniu skazanego do grupy ryzyka rozstrzygające jest stanowisko sędziego.

5. Sprawozdanie z objęcia dozoru wraz z odpowiednimi adnotacjami sędziego oraz kierownika zespołu załącza się do teczki dozoru.

§ 10. 1. W kolejnych sprawozdaniach z przebiegu dozoru należy przedstawić:

- 1) stosunek skazanego do dozoru i obowiązków okresu próby;
- 2) informację o przebiegu dozoru oraz o wykonaniu nałożonych na skazanego obowiązków;
- 3) diagnozę osobopoznawczą skazanego ze szczególnym uwzględnieniem określenia ryzyka jego powrotu do przestępstwa, w tym ewentualnie wnioski o zakwalifikowanie skazanego do innej grupy ryzyka;
- 4) postępy readaptacyjne i ocenę skuteczności podjętych działań;
- 5) ewentualne zmiany w warunkach osobistych i bytowych skazanego, metodach prowadzenia dozoru i kontroli zachowania skazanego, zamierzeniach readaptacyjnych oraz możliwościach ich realizacji i przeszkodach, które utrudniają tę realizację;
- 6) źródła informacji o skazanym i datę ich pozyskania.

2. Po złożeniu sprawozdania z przebiegu dozoru kierownik zespołu i sędzia akceptują wniosek o utrzymanie bądź zmianę grupy ryzyka albo kwalifikują skazanego do innej grupy ryzyka. W przypadku rozbieżności w zakwalifikowaniu skazanego do grupy ryzyka rozstrzygające jest stanowisko sędziego.

3. Sprawozdanie z przebiegu dozoru wraz z odpowiednimi adnotacjami sędziego oraz kierownika zespołu załącza się do teczki dozoru.

§ 11. 1. W stosunku do osób, wobec których sprawowany jest dozór, ustala się trzy grupy ryzyka powrotu do przestępstwa:

- 1) grupa obniżonego ryzyka (A);
- 2) grupa podstawowa (B);
- 3) grupa podwyższonego ryzyka (C).

2. Do grupy obniżonego ryzyka (A) kwalifikuje się osoby, wobec których zastosowano warunkowe umorzenie postępowania, a także osoby dotychczas niekarane, których właściwości oraz warunki osobiste i środowiskowe, dotychczasowy sposób życia oraz których zachowanie po popełnieniu przestępstwa uzasadniają przekonanie, że będą one w okresie próby przestrzegać porządku prawnego, a w szczególności nie popełnią ponownie przestępstwa. W szczególnie uzasadnionych przypadkach kierownik zespołu lub sędzia może zakwalifikować do grupy obniżonego ryzyka (A) osoby spełniające przesłanki grupy podstawowej (B).

3. Do grupy podwyższonego ryzyka (C) kwalifikuje się:

- 1) skazanych określonych w art. 64 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.²⁾), zwanej dalej „Kodeksem karnym”;
- 2) skazanych, którzy po wydaniu wyroku lub w okresie próby popełnili przestępstwo podobne;
- 3) osoby uzależnione skazane za przestępstwo pozostające w związku z używaniem alkoholu, środka odurzającego lub substancji psychotropowej;

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 62, poz. 504, Nr 63, poz. 533, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 190, poz. 1474, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 40, poz. 227 i 229, Nr 98, poz. 625 i 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 152, poz. 1018 i 1021, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474 i Nr 240, poz. 1602, z 2011 r. Nr 17, poz. 78, Nr 24, poz. 130, Nr 39, poz. 202, Nr 48, poz. 245, Nr 72, poz. 381, Nr 94, poz. 549, Nr 117, poz. 678, Nr 133, poz. 767, Nr 160, poz. 964, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 233, poz. 1381 i Nr 240, poz. 1431 oraz z 2012 r. poz. 611.

- 4) skazanych za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, a także za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej popełnione w związku z zakłóceniem czynności psychicznych o podłożu seksualnym innym niż choroba psychiczna;
- 5) skazanych z zaburzeniami psychicznymi, jeżeli zaburzenia te miały związek z popełnieniem przestępstwa;
- 6) skazanych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie, którzy pozostają z osobą pokrzywdzoną we wspólnym gospodarstwie domowym w okresie próby, z wyłączeniem osób, wobec których zastosowano warunkowe umorzenie postępowania;
- 7) skazanych związanych z subkulturami przestępczymi lub grupami mającymi związek ze środowiskiem przestępczym;
- 8) skazanych, którzy wymagają intensywnych działań w okresie próby ze względu na dotychczasową karalność, sposób życia, właściwości osobiste i zachowanie w okresie próby, w tym stopień wykonania orzeczonych obowiązków, albo ze względu na inne okoliczności.

4. Do grupy podstawowej (B) kwalifikuje się osoby, które nie spełniają przesłanek grupy obniżonego ryzyka (A) ani grupy podwyższonego ryzyka (C).

5. Dozór w stosunku do osób zakwalifikowanych do grupy podwyższonego ryzyka (C) wykonują kuratorzy zawodowi. W szczególnie uzasadnionych przypadkach kierownik zespołu lub sędzia może wyrazić zgodę na wykonywanie dozoru przez kuratora społecznego z uwagi na właściwości i warunki osobiste skazanego oraz predyspozycje, wykształcenie, umiejętności i przeszkolenie kuratora społecznego.

§ 12. W stosunku do skazanego zakwalifikowanego do grupy obniżonego ryzyka (A) kurator zawodowy, sprawując dozór osobiście, jest zobowiązany w szczególności do:

- 1) przeprowadzenia co najmniej raz na 3 miesiące wywiadu środowiskowego, w tym rozmowy ze skazanym w miejscu jego zamieszkania lub pobytu;
- 2) skutecznego wezwania skazanego co najmniej raz na 2 miesiące do stawienia się w siedzibie zespołu w celu udzielenia wyjaśnień co do przebiegu dozoru i wykonania nałożonych obowiązków, a także w razie potrzeby przedstawienia odpowiednich dokumentów potwierdzających wykonanie obowiązków;
- 3) żądania od skazanego kontaktu telefonicznego co najmniej raz w miesiącu.

§ 13. W stosunku do skazanego zakwalifikowanego do grupy obniżonego ryzyka (A) oraz grupy podstawowej (B) kurator społeczny jest zobowiązany w szczególności do:

- 1) przeprowadzenia co najmniej raz w miesiącu wywiadu środowiskowego, w tym rozmowy ze skazanym w miejscu jego zamieszkania lub pobytu;
- 2) żądania od skazanego kontaktu telefonicznego co najmniej raz w miesiącu.

§ 14. 1. W stosunku do skazanego zakwalifikowanego do grupy podwyższonego ryzyka (C) kurator sądowy jest zobowiązany w szczególności do:

- 1) utrzymywania ścisłej współpracy z Policją w celu uzyskania i wymiany informacji w zakresie przestrzegania porządku prawnego przez skazanego;
- 2) przeprowadzania systematycznych wywiadów środowiskowych, w tym rozmów ze skazanym w miejscu jego zamieszkania lub pobytu;
- 3) systematycznego wzywania skazanego do stawiania się w siedzibie zespołu w celu udzielenia wyjaśnień co do przebiegu dozoru i wykonania nałożonych obowiązków, a także w razie potrzeby przedstawienia odpowiednich dokumentów potwierdzających wykonanie obowiązków;
- 4) żądania od skazanego kontaktu telefonicznego co najmniej 2 razy w miesiącu;
- 5) przeprowadzania u skazanego, który został zobowiązany do powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania środków odurzających lub substancji psychotropowych, albo u skazanego, który w trakcie dozoru wykazuje objawy uzależnienia, wrywkowego badania na obecność w organizmie alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych, przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego;
- 6) nawiązania i systematycznego utrzymywania kontaktu z odpowiednimi stowarzyszeniami, instytucjami i organizacjami społecznymi zajmującymi się pomocą społeczną, pośrednictwem pracy, leczeniem, oddziaływaniem terapeutycznym bądź innymi formami działania, które mogą być przydatne w rozwiązywaniu problemów, które nie sprzyjają resocjalizacji i kontroli okresu próby.

2. Czynności, o których mowa w ust. 1, należy wykonywać ze szczególną intensywnością w początkowej fazie sprawowania dozoru.

§ 15. 1. Sędzia lub kierownik zespołu mogą określić kuratorowi zawodowemu, a ten kuratorowi społecznemu inną częstotliwość i formę kontaktów ze skazanym.

2. W przypadku zakwalifikowania skazanego do grupy podwyższonego ryzyka (C) w czasie wykonywania dozoru przez kuratora społecznego, kolejne czynności w sprawie wykonuje kurator zawodowy, który przejmuje od tego momentu sprawę do dalszego prowadzenia, chyba że uzyskał zgodę, o której mowa w § 11 ust. 5.

§ 16. 1. Przebieg dozoru i podejmowane na bieżąco czynności kurator sądowy dokumentuje w karcie czynności dozoru, prowadzonej osobno dla każdego skazanego, w której zapisuje:

- 1) rodzaj czynności;
- 2) godziny rozpoczęcia i zakończenia, datę i miejsce wykonywania czynności;
- 3) uzyskane dokumenty i informacje;
- 4) źródła informacji;
- 5) własne uwagi i zamierzenia w zakresie sprawowania dozoru;
- 6) ewentualne uwagi lub oświadczenia skazanego;
- 7) ewentualne uwagi kierownika zespołu.

2. Wzór formularza karty czynności dozoru stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 17. 1. Kurator sądowy ma prawo do:

- 1) żądania niezbędnych informacji od skazanego oraz wzywania go do osobistego stawienia się w wyznaczonym terminie w siedzibie zespołu;
- 2) zapoznawania się z aktami sprawy karnej skazanego oraz zwracania się o informacje o skazanym będące w posiadaniu organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego lub pracodawców, szkół i organizacji społecznych w zakresie niezbędnym do efektywnego sprawowania dozoru.

2. Kurator zawodowy pozyskuje informację o skazanym z Krajowego Rejestru Karnego nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy.

§ 18. 1. Kurator sądowy w czasie wykonywania dozoru ocenia potrzebę nałożenia przez sąd obowiązków adekwatnych do sytuacji materialnej, rodzinnej i zdrowotnej skazanego, a także do jego postawy i zachowania po wydaniu orzeczenia.

2. W razie stwierdzenia potrzeby lub konieczności wydania przez sąd orzeczenia w przedmiocie obowiązków skazanego kurator zawodowy występuje do sądu o ustanowienie, rozszerzenie, zmianę lub uchylenie obowiązków w okresie próby.

3. We wniosku kurator zawodowy podaje propozycje ustanowienia, rozszerzenia, zmiany lub uchylenia konkretnego obowiązku oraz uzasadnia potrzebę takiego rozstrzygnięcia, a w przypadku obowiązku określonego w art. 72 § 1 pkt 6 lub 6a Kodeksu karnego – wskazuje także podmiot lub instytucję współuczestniczącą w wykonywaniu tego obowiązku przez skazanego.

§ 19. 1. W przypadku orzeczonego dozoru wobec sprawcy przestępstwa popełnionego w stanie ograniczonej poczytalności lub w związku z uzależnieniem od alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych, kurator zawodowy ponadto:

- 1) zaznajamia się, w dostępnym zakresie, z wynikami leczenia, rehabilitacji skazanego lub oddziaływań terapeutycznych;
- 2) utrzymuje kontakt z osobami prowadzącymi leczenie, rehabilitację, oddziaływanie terapeutyczne lub inne formy specjalistycznego oddziaływania oraz zapoznaje się z ewentualnymi wskazówkami tych osób dotyczącymi przebiegu dozoru;
- 3) podejmuje działania mające na celu przestrzeganie przez skazanego zaleceń lekarskich bądź zaleceń innych specjalistów z zakresu rehabilitacji lub oddziaływań terapeutycznych;

- 4) konsultuje sposób sprawowania dozoru z osobami, o których mowa w pkt 2;
- 5) w razie potrzeby występuje do sądu z wnioskiem o ustanowienie, rozszerzenie lub zmianę obowiązku powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania środków odurzających lub substancji psychotropowych, a także poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu, albo oddziaływaniom terapeutycznym, oraz wskazuje odpowiedni ośrodek leczniczy, rehabilitacyjny lub terapeutyczny;
- 6) zapoznaje się z realizowanymi przez miejscowe organy administracji rządowej i samorządowej programami przeciwdziałania alkoholizmowi lub przeciwdziałania narkomanii i w miarę możliwości w nich uczestniczy;
- 7) w razie potrzeby podejmuje współpracę ze specjalistycznymi stowarzyszeniami, instytucjami lub organizacjami społecznymi zajmującymi się problematyką pomocy osobom uzależnionym od alkoholu lub środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- 8) nawiązuje i utrzymuje systematyczny kontakt z rodziną skazanego;
- 9) w razie wątpliwości co do przestrzegania przez skazanego obowiązków powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania środków odurzających lub substancji psychotropowych poddaje skazanych badaniom na obecność alkoholu oraz środków odurzających lub substancji psychotropowych w organizmie.

2. Do teczki dozoru należy dołączyć odpisy sprawozdań z nadzoru w sprawach związanych z poddaniem skazanego obowiązkowi leczenia odwykowego.

§ 20. 1. W przypadku orzeczonego dozoru wobec sprawcy przemocy w rodzinie do obowiązków kuratora zawodowego należy ponadto:

- 1) nawiązanie i utrzymywanie stałego kontaktu z osobami pokrzywdzonymi w wyniku przemocy w rodzinie, w sytuacji gdy w okresie dozoru pozostają one we wspólnym gospodarstwie domowym ze skazanym;
- 2) nawiązanie współpracy z Policją, organami administracji rządowej i samorządu terytorialnego zaangażowanymi w pomoc osobom pokrzywdzonym w wyniku przemocy w danej rodzinie i z organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi na terenie miejsca zamieszkania osób pokrzywdzonych, w celu uzyskania w niezbędnym zakresie informacji o rodzinie dotkniętej przemocą;
- 3) występowanie w razie potrzeby do sądu z wnioskami, w szczególności o modyfikację lub nałożenie na sprawcę przemocy w rodzinie obowiązku wykonywania ciężącego na nim obowiązku łóżenia na utrzymanie innej osoby, powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających, poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu, albo oddziaływaniom terapeutycznym lub obowiązkowi uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych, powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym;
- 4) zapoznanie się z realizowanymi przez miejscowe organy administracji rządowej i samorządowej programami przeciwdziałania przemocy w rodzinie i w miarę możliwości uczestniczenie w nich;
- 5) uczestniczenie w posiedzeniach zespołu interdyscyplinarnego i grupy roboczej, o których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.³⁾).

2. W razie wystąpienia do sądu z wnioskiem o nałożenie na sprawcę przemocy w rodzinie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych kurator zawodowy wskazuje jednocześnie sądowi typ programu oraz odpowiedni ośrodek realizujący dany program.

§ 21. W razie sprawowania dozoru w stosunku do sprawcy przejawiającego zachowania agresywne kurator sądowy rozważa możliwość wystąpienia do sądu z wnioskiem o nałożenie na tego sprawcę obowiązku uczestniczenia w programach korekcyjno-edukacyjnych pozwalających na radzenie sobie z zachowaniem agresywnym.

§ 22. Jeżeli skazany, w stosunku do którego sprawowany jest dozór, został osadzony w jednostce penitencjarnej w innej sprawie, kurator zawodowy sygnalizuje sądowi potrzebę zawieszenia postępowania wykonawczego w części dotyczącej dozoru albo składa wniosek o zwolnienie od dozoru, albo inny stosowny wniosek zmierzający do zakończenia czynności przez kuratora sądowego.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146 i Nr 125, poz. 842 oraz z 2011 r. Nr 149, poz. 887.

§ 23. Do obowiązków kuratora zawodowego należy ponadto:

- 1) kontrolowanie prawidłowości i efektywności sprawowania dozoru oraz wykonywania innych czynności zleconych kuratorom społecznym oraz osobom godnym zaufania;
- 2) udzielanie pomocy kuratorom społecznym i osobom godnym zaufania, zwłaszcza przez udzielanie instruktażu w zakresie metod i form pracy oraz organizowanie szkolenia;
- 3) przeprowadzanie co najmniej raz w roku, nie później niż w ciągu 6 miesięcy od powierzenia dozoru kuratorowi społecznemu, wywiadu środowiskowego w stosunku do skazanego, w celu kontroli wykonywania dozoru przez kuratora społecznego;
- 4) pozyskiwanie osób do sprawowania funkcji sądowego kuratora społecznego;
- 5) informowanie kierownika zespołu o nieprawidłowym sprawowaniu funkcji przez sądowego kuratora społecznego;
- 6) uczestniczenie w posiedzeniach sądu dotyczących osób znajdujących się pod dozorem;
- 7) bezzwłoczne zawiadomienie sądu o zaistnieniu okoliczności uzasadniających rozważenie celowości ponownego umieszczenia w zakładzie leczenia odwykowego lub w zakładzie karnym skazanego skierowanego uprzednio na leczenie ambulatoryjne lub rehabilitację w placówce leczniczo-rehabilitacyjnej.

§ 24. 1. Kurator zawodowy przyjmuje od kuratora społecznego i analizuje pod kątem stosownego wykorzystania informacje o okolicznościach uzasadniających podjęcie czynności, do których jest uprawniony kurator zawodowy, w szczególności w zakresie:

- 1) wystąpienia z wnioskami w sprawie zmiany orzeczenia sądu;
- 2) udzielenia materialnej lub innej pomocy skazanemu albo jego rodzinie;
- 3) wystąpienia z wnioskami o dopuszczenie sądowego kuratora społecznego do udziału w posiedzeniu sądu w postępowaniu wykonawczym, jeżeli jego udział może mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia.

2. Kurator zawodowy na zarządzenie sędziego, polecenie kierownika zespołu lub samodzielnie, jeżeli uzna, że jest to konieczne, podejmuje bezzwłocznie czynności w sprawie dozoru prowadzonego przez kuratora społecznego.

§ 25. 1. Kurator zawodowy przedkłada kierownikowi zespołu, a następnie składa sądowi sprawozdanie z zakończenia dozoru, nie później niż w ciągu 21 dni od dnia zakończenia dozoru.

2. Kurator społeczny przedkłada sprawozdanie z zakończenia dozoru kuratorowi zawodowemu, nie później niż w ciągu 21 dni od dnia zakończenia dozoru. Kurator zawodowy, nie później niż w ciągu 7 dni od dnia otrzymania sprawozdania od kuratora społecznego, po uprzednim zaakceptowaniu przedkłada je kierownikowi zespołu, a następnie składa sądowi.

3. W sprawozdaniu z zakończenia dozoru należy opisać jego przebieg, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji planu pracy ze skazanym, oceny wykonania obowiązków i postawy skazanego w okresie próby.

4. Sprawozdania z zakończenia dozoru można nie sporządzać w przypadku zakończenia dozoru w inny sposób niż na skutek upływu okresu próby. W szczególności sprawozdania z zakończenia dozoru nie sporządza się w sprawach, w których na wniosek kuratora podjęto postępowanie warunkowo umorzone, zarządziło wykonanie warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności lub odwołano warunkowe przedterminowe zwolnienie, a także w sprawach, w których sąd, na wniosek kuratora zawodowego, zwolnił skazanego od dozoru.

5. Kurator zawodowy informuje komendanta powiatowego (miejskiego lub rejonowego) Policji właściwego ze względu na miejsce stałego pobytu skazanego o zakończeniu sprawowania dozoru w sprawie związanej z popełnieniem przestępstwa polegającego na użyciu przemocy lub groźby bezprawnej, jeżeli zakończenie dozoru nastąpiło w inny sposób niż na skutek upływu okresu próby.

6. Sprawozdanie z zakończenia dozoru wraz z ewentualnymi adnotacjami sędziego oraz kierownika zespołu załącza się do teczki dozoru.

§ 26. Sprawozdanie z objęcia dozoru, sprawozdania z przebiegu dozoru oraz sprawozdanie z zakończenia dozoru sporządza się na formularzu, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

Rozdział 3

Wykonywanie kary ograniczenia wolności i pracy społecznie użytecznej

§ 27. 1. Kierownik zespołu rozdziela sprawy związane z wykonywaniem kary ograniczenia wolności i pracy społecznie użytecznej i powierza te sprawy kuratorowi zawodowemu, którego predyspozycje, wykształcenie, umiejętności i przeszkolenie zapewnią skuteczne i efektywne ich prowadzenie.

2. W szczególnych przypadkach, z uwagi na charakter obszaru właściwości zespołu, kierownik zespołu może powierzyć te sprawy innym kuratorom zawodowym według podziału terytorialnego.

3. Powierzenie kuratorowi zawodowemu sprawy związanej z wykonywaniem kary ograniczenia wolności i pracy społecznie użytecznej następuje bezzwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni od daty przekazania sprawy do zespołu.

§ 28. 1. Bezzwłocznie po otrzymaniu sprawy do prowadzenia, nie później jednak niż w ciągu 7 dni od dnia jej otrzymania, kurator zawodowy wzywa skazanego do stawienia się w zespole w celu skierowania do wykonywania kary ograniczenia wolności lub pracy społecznie użytecznej.

2. W czasie pierwszego kontaktu ze skazanym kurator zawodowy przeprowadza z nim rozmowę, podczas której poucza go o obowiązkach i uprawnieniach wynikających z orzeczonej kary ograniczenia wolności albo pracy społecznie użytecznej, a także o konsekwencjach uchylania się od odbywania kary.

3. Po wysłuchaniu skazanego kurator zawodowy określa rodzaj, miejsce i termin rozpoczęcia pracy oraz omawia ze skazanym sposób wykonywania kary ograniczenia wolności lub pracy społecznie użytecznej; kurator sądowy wręcza skazanemu na piśmie pouczenie o obowiązkach i uprawnieniach oraz wskazuje rodzaj, miejsce i termin rozpoczęcia pracy, a także pozostałe obowiązki orzeczone przez sąd z terminami ich realizacji.

4. Skazany podpisuje dwa egzemplarze pouczenia oraz wskazuje miejsce pobytu, w którym zobowiązuje się odbierać dalszą korespondencję; jeden egzemplarz pouczenia otrzymuje skazany, a drugi załącza się do teczki sprawy.

5. Kurator sądowy uzyskuje numer telefonu lub adres poczty elektronicznej skazanego, umożliwiające mu kontaktowanie się ze skazanym podczas wykonywania kary; jeżeli skazany wyraził na to zgodę, wezwań, zawiadomień lub przekazywania informacji kurator sądowy może dokonywać także telefonicznie lub za pośrednictwem poczty elektronicznej.

§ 29. 1. Kurator zawodowy pozyskuje podmioty, o których mowa w art. 56 § 2 i 3 Kodeksu karnego wykonawczego, w których skazany będzie mógł wykonywać nieodpłatną kontrolowaną pracę na cele społeczne.

2. W celu pozyskania podmiotów, o których mowa w art. 56 § 2 i 3 Kodeksu karnego wykonawczego, kurator zawodowy w porozumieniu z prezesem sądu rejonowego nawiązuje stałą współpracę z organami samorządu terytorialnego, a także z przedstawicielami innych podmiotów, o których mowa w art. 56 § 3 Kodeksu karnego wykonawczego.

§ 30. Po skierowaniu skazanego do wyznaczonego miejsca pracy kurator zawodowy przesyła osobie wyznaczonej w miejscu pracy niezbędne dokumenty w celu umożliwienia rozpoczęcia przez skazanego pracy.

§ 31. Kurator zawodowy, w czasie wykonywania czynności związanych z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary ograniczenia wolności oraz pracy społecznie użytecznej orzeczonej w zamian za nieściągalną grzywnę:

- 1) utrzymuje stały kontakt z podmiotami, w których jest wykonywana nieodpłatna kontrolowana praca na cele społeczne, w tym z osobami wyznaczonymi do organizowania pracy skazanych i kontrolowania jej przebiegu, w szczególności za pomocą środków porozumiewania się na odległość, zwłaszcza telefonicznie, za pośrednictwem poczty elektronicznej lub faksem;
- 2) organizuje i prowadzi szkolenia oraz instruktaże dla osób wyznaczonych do organizowania pracy skazanych i kontrolowania jej przebiegu oraz ustala sposób kontaktowania się za pomocą środków porozumiewania się na odległość, a w szczególności sposób:
 - a) przekazywania harmonogramów pracy skazanych,
 - b) przekazywania informacji o terminie rozpoczęcia i zakończenia pracy, liczbie godzin odpracowanych przez skazanego, rodzaju wykonywanej przez niego pracy i jej efektywności,
 - c) niezwłocznego zawiadamiania kuratora zawodowego o niezgłoszeniu się skazanego do pracy, niepodjęciu przydzielonej pracy, przeszkodzie uniemożliwiającej wykonywanie pracy, opuszczeniu pracy bez usprawiedliwienia, każdym przypadku niesumiennego wykonywania pracy oraz uporczywego nieprzestrzegania ustalonego porządku i dyscypliny pracy;

- 3) kontroluje przestrzeganie przez wyznaczone podmioty ustalonych zasad organizacji pracy skazanych i wypełnianie innych obowiązków z tytułu wykonywania kary ograniczenia wolności lub pracy społecznie użytecznej;
- 4) powiadamia wyznaczony podmiot w sposób uprzednio ustalony o decyzjach kuratora lub postanowieniach sądu dotyczących skazanego.

§ 32. 1. Kurator zawodowy w miarę potrzeby kontroluje sposób wykonywania kary przez skazanego przez wizyty w miejscu pracy, a także sprawdza prawidłowość wywiązywania się przez skazanego z nałożonych na niego obowiązków.

2. Sposób wykonywania przez skazanego pracy jest kontrolowany przez kuratora zawodowego także przez analizę informacji i dokumentów przesyłanych co miesiąc przez osoby wyznaczone do organizowania pracy skazanych i kontrolowania jej przebiegu, w szczególności dotyczących liczby odpracowanych przez skazanego godzin oraz jego zachowania podczas wykonywania pracy.

3. Kurator zawodowy wzywa skazanego, także telefonicznie, do złożenia wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary.

4. W przypadku niewłaściwego wykonywania pracy przez skazanego kurator zawodowy przeprowadza z nim rozmowy dyscyplinujące oraz udziela mu stosownych pouczeń.

§ 33. 1. Kurator zawodowy, kierując się względami wychowawczymi, a także mając na uwadze zachowanie skazanego podczas wykonywania kary, potrzebę dyscyplinowania skazanego lub inne okoliczności związane z przebiegiem wykonywania kary ograniczenia wolności, występuje do sądu ze stosownym wnioskiem, w szczególności o:

- 1) zmniejszenie liczby godzin pracy w miesiącu;
- 2) zmianę sposobu wykonywania kary;
- 3) orzeczenie kary zastępczej;
- 4) zwolnienie od reszty kary.

2. We wniosku o orzeczenie kary zastępczej kurator zawodowy zawiera również informację o liczbie odpracowanych przez skazanego godzin.

3. W razie potrzeby, na termin posiedzenia kurator przedkłada sądowi aktualną informację o liczbie odpracowanych przez skazanego godzin uzyskaną na koniec dnia poprzedniego.

§ 34. 1. W szczególnie uzasadnionych wypadkach kurator zawodowy może po wysłuchaniu skazanego podjąć decyzję o zmianie rodzaju, miejsca lub terminu rozpoczęcia pracy.

2. Decyzję sporządzoną na piśmie wraz z krótkim uzasadnieniem kurator zawodowy doręcza skazanemu osobiście lub w inny sposób, a także przesyła odpis decyzji wyznaczonemu podmiotowi w sposób uprzednio ustalony.

Rozdział 4

Kontrola wykonania obowiązków przez skazanego w okresie próby

§ 35. Kurator zawodowy realizuje czynności związane z kontrolą wykonania obowiązków przez skazanego w okresie próby.

§ 36. 1. Kontrolując wykonanie orzeczonych przez sąd obowiązków z określonym terminem ich wykonania, kurator zawodowy, po upływie terminu wskazanego w orzeczeniu, w razie uchylania się przez skazanego od wykonania orzeczonego obowiązku, występuje do sądu ze stosownym wnioskiem, w szczególności w przedmiocie podjęcia warunkowo umorzono postępowania, zarządzenia wykonania warunkowo zawieszonej kary pozbawienia wolności, orzeczenia kary zastępczej lub odwołania przedterminowego zwolnienia, albo udziela skazanemu pisemnego upomnienia, o którym mowa w art. 173 § 4 Kodeksu karnego wykonawczego.

2. Kurator sądowy uzyskuje w szczególności od pokrzywdzonego, podmiotów i instytucji lub właściwych urzędów informacje o sposobie realizacji nałożonych na skazanego obowiązków z określonym terminem ich wykonania.

3. W przypadku niewykonania przez skazanego obowiązku z określonym terminem jego wykonania, jeśli niewykonanie nie było przez niego zawinione, albo z uwagi na rodzaj i stopień naruszenia obowiązku kurator zawodowy, po upływie terminu określonego w orzeczeniu, informuje o tym sąd na piśmie wraz z podaniem przyczyny niezłożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, lub nieudzielenia upomnienia, o którym mowa w art. 173 § 4 Kodeksu karnego wykonawczego.

4. Po dokonaniu czynności, o której mowa w ust. 3, kurator zawodowy co najmniej raz na 3 miesiące, chyba że sędzia rozstrzygnie inaczej, sprawdza, czy nie ustały przyczyny niewykonania przez skazanego obowiązku, oraz przekazuje do sądu dalsze informacje na piśmie.

§ 37. W razie orzeczenia przez sąd obowiązków o charakterze stałym, kurator sądowy:

- 1) uzyskuje od skazanego informacje o sposobie wykonywania nałożonych obowiązków oraz dokonuje ich weryfikacji;
- 2) uzyskuje od pokrzywdzonych, podmiotów, instytucji lub właściwych urzędów informacje o sposobie realizacji nałożonych na skazanego obowiązków.

§ 38. W razie kontroli wykonywania obowiązków w okresie próby bez orzeczonego dozoru kurator zawodowy raz na 6 miesięcy, chyba że sędzia rozstrzygnie inaczej, przedstawia sądowi informację o wykonywaniu przez skazanego nałożonych na niego obowiązków o charakterze stałym, a w razie uchylania się skazanego od ich wykonywania – niezwłocznie składa do sądu stosowny wniosek albo udziela skazanemu pisemnego upomnienia, o którym mowa w art. 173 § 4 Kodeksu karnego wykonawczego.

§ 39. Kontrolując wykonanie orzeczonego przez sąd obowiązku łożenia na utrzymanie innej osoby, kurator sądowy w szczególności uzyskuje informacje o wykonywaniu obowiązku od skazanego, od osoby, na rzecz której skazany ma obowiązek łożyć, lub od osoby ją reprezentującej, a także od tych instytucji państwowych lub samorządowych, które mogą dysponować informacjami o wykonywaniu przez skazanego tego obowiązku lub uchylaniu się od jego realizacji.

§ 40. Kontrolując wykonanie orzeczonego przez sąd obowiązku wykonywania pracy zarobkowej, nauki lub przygotowania się do zawodu, w razie wątpliwości co do wiarygodności dokumentacji przedkładanej przez skazanego, kurator sądowy zasięga informacji od instytucji lub podmiotów, w których skazany ma wykonywać nałożony na niego obowiązek.

§ 41. Kontrolując wykonanie orzeczonego przez sąd obowiązku powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających, kurator sądowy w szczególności uzyskuje informacje na temat wykonywania obowiązków od osób wspólnie zamieszkujących ze skazanym oraz osób z innego środowiska skazanego; w razie wątpliwości co do przestrzegania przez skazanego obowiązków powstrzymania się od nadużywania alkoholu albo używania innych środków odurzających kurator sądowy może poddawać skazanego wrywkowym badaniom na obecność alkoholu oraz środków odurzających lub substancji psychotropowych w organizmie.

§ 42. Kontrolując wykonanie orzeczonego przez sąd obowiązku poddania się leczeniu, w tym odwykowemu lub rehabilitacyjnemu, albo oddziaływaniom terapeutycznym lub obowiązkowi uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, kurator sądowy w szczególności uzyskuje informacje o wykonywaniu przez skazanego obowiązku od podmiotów, placówek i instytucji, w których skazany ma obowiązek leczenia się, poddania się oddziaływaniom terapeutycznym lub uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych.

§ 43. Kontrolując wykonanie orzeczonego przez sąd obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach oraz powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób, kurator sądowy w szczególności nawiązuje i utrzymuje kontakt, stosownie do okoliczności, z właścicielem, najemcą lub zarządcą nieruchomości, budynku lub obiektu, a także z osobami, z którymi skazany ma zakaz kontaktowania się lub do których ma zakaz zbliżania się, i ustala sposoby informowania kuratora przez te osoby o naruszaniu przez skazanego tych obowiązków.

Rozdział 5

Przygotowanie skazanego do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

§ 44. Kurator zawodowy, w ramach czynności związanych z przygotowaniem skazanego do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, po otrzymaniu decyzji komisji penitencjarnej lub orzeczenia sądu penitencjarnego:

- 1) nawiązuje osobisty kontakt ze skazanym;
- 2) przeprowadza analizę dostępnej dokumentacji dotyczącej skazanego, rozpoznaje sytuację rodzinną oraz środowiskową skazanego i na podstawie zebranego materiału opracowuje program wolnościowy dla skazanego;
- 3) przygotowuje środowisko rodzinne i społeczne do powrotu skazanego;

- 4) współorganizuje pomoc postpenitencjarną przez rozpoznanie potrzeb skazanego i jego rodziny oraz kształtowanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania trudności życiowych, współdziałając ze skazanym i służbą penitencjarną zakładów karnych, a ponadto organami administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego;
- 5) w razie potrzeby współdziała ze stowarzyszeniami, fundacjami, organizacjami, instytucjami i innymi podmiotami, których celem działania jest pomoc w społecznej readaptacji skazanych;
- 6) współpracuje z komisją penitencjarną.

§ 45. 1. Czynności związane z przygotowaniem skazanego do życia po zwolnieniu z zakładu karnego wykonuje kurator zawodowy właściwy ze względu na miejsce położenia jednostki penitencjarnej, w której skazany przebywa.

2. W ramach czynności, o których mowa w ust. 1, kurator zawodowy może zwrócić się z wnioskiem do sądu o zarządzenie sporządzenia wywiadu środowiskowego, o którym mowa w art. 14 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego, w zakresie dotyczącym rozpoznania sytuacji rodzinnej oraz środowiskowej skazanego przez innego kuratora, właściwego ze względu na miejsce stałego pobytu skazanego.

3. W zakresie dotyczącym przygotowania środowiska rodzinnego i społecznego do powrotu skazanego kurator zawodowy zespołu właściwego ze względu na miejsce położenia jednostki penitencjarnej, w której skazany przebywa, może zwrócić się o pomoc do kierownika zespołu właściwego ze względu na miejsce stałego pobytu skazanego, który wyznaczy kuratora zawodowego do wykonywania tych czynności.

§ 46. Kierownik zespołu właściwego ze względu na miejsce położenia jednostki penitencjarnej może wyznaczyć kuratora zawodowego do spraw związanych z opracowywaniem programów wolnościowych dla osób objętych okresem przygotowania do życia po zwolnieniu z zakładu karnego i do stałych kontaktów z administracją jednostki penitencjarnej, uwzględniając jego wykształcenie, umiejętności i przeszkolenie.

§ 47. W przypadku przetransportowania skazanego do innej jednostki penitencjarnej w trakcie wyznaczonego okresu, o którym mowa w art. 164 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego, kierownik zespołu przekazuje sprawę dotyczącą przygotowania do życia skazanego po zwolnieniu z zakładu karnego do innego zespołu, właściwego ze względu na miejsce położenia jednostki penitencjarnej, w której skazany przebywa.

§ 48. 1. W razie opuszczenia zakładu karnego przez skazanego, wobec którego zastosowano warunkowe przedterminowe zwolnienie, dokumentację zgromadzoną przez kuratora zawodowego w związku z okresem przygotowania skazanego do opuszczenia zakładu karnego należy przekazać do zespołu właściwego ze względu na miejsce stałego pobytu skazanego.

2. Kierownik zespołu przydziela sprawę temu kuratorowi zawodowemu, który uprzednio wykonywał czynności dotyczące przygotowania środowiska rodzinnego i społecznego do powrotu skazanego lub sporządzał wywiad środowiskowy w trybie § 45 ust. 2.

Rozdział 6

Wykonywanie innych uprawnień i obowiązków

§ 49. W razie sprawowania nadzoru, o którym mowa w art. 181a § 2 Kodeksu karnego wykonawczego, nad wykonywaniem obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakazu kontaktowania się z określonymi osobami lub zakazu zbliżania się do określonych osób stosuje się odpowiednio § 43.

§ 50. Kurator zawodowy ponadto:

- 1) sygnalizuje kierownikowi zespołu przyczyny przewlekłości postępowania wykonawczego lub innych uchybień stwierdzonych w działalności pozasadowych organów wykonawczych;
- 2) uczestniczy w posiedzeniach sądu w sprawach, w których złożył wniosek lub na które został wezwany;
- 3) współdziała z organizacjami, instytucjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami, których celem działania jest pomoc w społecznej readaptacji skazanych;
- 4) sygnalizuje kierownikowi, jednostkom nadrzędnym organów i instytucji państwowych, organom samorządu terytorialnego oraz organom statutowym stowarzyszeń i organizacji przypadki odmowy udzielenia kuratorowi sądowemu żądanej pomocy, jeżeli w jego ocenie ta odmowa była bezzasadna;
- 5) prowadzi na bieżąco dokumentację pracy ze skazanym.

§ 51. 1. Kierownik zespołu co najmniej raz na 6 miesięcy omawia z przewodniczącym wydziału lub kierownikiem sekcji w sądzie, zajmującym się nadzorowaniem wykonywania orzeczeń w sprawach karnych lub w sprawach o wykroczenia, bieżące problemy związane ze sprawowaniem dozoru, wykonywaniem kary ograniczenia wolności, kontroli wykonania obowiązków w okresie próby oraz orzecznictwem sądu w kwestiach dotyczących wykonywanych spraw. Ze spotkania kierownik zespołu sporządza notatkę.

2. Kierownik zespołu sygnalizuje przewodniczącemu wydziału lub kierownikowi sekcji przyczyny przewlekłości postępowania wykonawczego lub innych uchybień stwierdzonych w działalności pozasądowych organów wykonawczych, w tym osób godnych zaufania, którym powierzono sprawowanie dozoru, a także potrzebę zwrócenia uwagi przez sąd jednostkom nadrzędnym organów i instytucji państwowych, organom samorządu terytorialnego oraz organom statutowym stowarzyszeń i organizacji w sytuacji, o której mowa w § 50 pkt 4.

§ 52. Dokumentacja w poszczególnych rodzajach spraw prowadzonych w zespołach może być prowadzona także z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego. Poszczególne sprawozdania, karty czynności i inne dokumenty mogą być generowane w zakresie wprowadzonych do systemu danych.

Rozdział 7

Stowarzyszenia, organizacje, instytucje i osoby godne zaufania, którym powierzono sprawowanie dozoru

§ 53. Stowarzyszenie, organizacja lub instytucja, którym powierzono sprawowanie dozoru, powinny nie później niż w ciągu 14 dni od dnia powierzenia dozoru wyznaczyć przedstawiciela, za jego zgodą, do wykonywania czynności związanych z dozorem.

§ 54. 1. O wyznaczeniu przedstawiciela, o którym mowa w § 53, stowarzyszenie, organizacja lub instytucja niezwłocznie zawiadamia sąd i jednocześnie przekazuje jego dane osobowe (imię i nazwisko, wskazanie pełnionej funkcji, adres do korespondencji, numer telefonu, faksu i adres poczty elektronicznej).

2. Stowarzyszenie, organizacja lub instytucja może w uzasadnionych przypadkach, z własnej inicjatywy lub na wniosek sądu, zmienić przedstawiciela wyznaczonego do wykonywania czynności związanych z dozorem, w szczególności w razie stwierdzenia niewłaściwego wykonywania dozoru.

3. Stowarzyszenie, organizacja lub instytucja niezwłocznie zawiadamia sąd o zmianie przedstawiciela i przekazuje jego dane osobowe.

§ 55. Czynności, o których mowa w § 53 i 54, może również wykonywać osoba upoważniona przez stowarzyszenie, organizację lub instytucję, którym powierzono sprawowanie dozoru.

§ 56. 1. Sprawozdanie z objęcia dozoru przedstawiciel stowarzyszenia, organizacji lub instytucji składa sądowi nie później niż w ciągu 21 dni od dnia nawiązania kontaktu ze skazanym, natomiast sprawozdania z przebiegu dozoru – nie rzadziej niż co 6 miesięcy, chyba że sąd określi większą częstotliwość.

2. Do przedstawicieli stowarzyszeń, organizacji lub instytucji, którym powierzono sprawowanie dozoru, w zakresie praw i obowiązków tych podmiotów wynikających z Kodeksu karnego wykonawczego stosuje się przepisy rozporządzenia odnoszące się do kuratorów zawodowych.

3. Do osób godnych zaufania, którym powierzono sprawowanie dozoru, w zakresie praw i obowiązków tych osób wynikających z Kodeksu karnego wykonawczego stosuje się przepisy rozporządzenia odnoszące się do kuratorów społecznych.

Rozdział 8

Przepis końcowy

§ 57. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.⁴⁾

Minister Sprawiedliwości: *J. Gowin*

⁴⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 czerwca 2002 r. w sprawie zakresu praw i obowiązków podmiotów sprawujących dozór, zasad i trybu wykonywania dozoru oraz trybu wyznaczania przez stowarzyszenia, organizacje i instytucje swoich przedstawicieli do sprawowania dozoru (Dz. U. Nr 91, poz. 812), które utraciło moc na podstawie art. 12 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 240, poz. 1431).

Załączniki do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości
z dnia 26 lutego 2013 r. (poz. 335)

Załącznik nr 1

.....¹

WZÓR
Karta czynności dozoru

.....
imię i nazwisko kuratora zawodowego/społecznego*

w sprawie: **Doz.**

dot. dozorowanego:

Data, godzina rozpoczęcia i zakończenia, miejsce i rodzaj czynności (wizyta zapowiedziana/niezapowiedziana*, kontakt w m. zam. dozorowanego/w innym miejscu* (jakim), rodzaj kontaktu: osobisty/telefoniczny*, rodzaj rozmowy (informacyjna, ostrzegawcza, porada), osoba rozmówcy, inne źródło informacji (jakie))	Uzyskane informacje oraz ustalenia (uzyskane dokumenty i informacje, ewentualne uwagi lub oświadczenia dozorowanego)	Uwagi własne (uwagi i zamierzenia w zakresie sprawowania dozoru)
1	2	3
	Realizacja obowiązku probacyjnego:	

.....
(data i podpis kuratora społecznego/zawodowego*)

Ewentualne uwagi i polecenia kuratora zawodowego:

.....
.....
.....

.....
(data, pieczęć i podpis kuratora zawodowego akceptującego wpis)

¹ Należy wpisać kolejny numer strony (karty) w teczce dozoru.

* Niepotrzebne skreślić.

WZÓR

....., dnia
 (miejscowość) (data)

<p>..... Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej</p> <p>Sądu Rejonowego w</p> <p>kurator sądowy</p> <p>(imię i nazwisko kuratora sporządzającego sprawozdanie)</p>	1
--	---

D
 (numer porządkowy wykazu D)

Doz.
 (numer porządkowy wykazu Doz.)

Sprawozdanie z objęcia/przebiegu/zakończenia dozoru²

.....
 (imię i nazwisko osoby oddanej pod dozór)

..... PESEL

(miejsce i data urodzenia)

.....
 (adres, miejsce zamieszkania lub aktualnego pobytu)

.....
 (data i miejsce nawiązania pierwszego kontaktu z dozorowanym)

..... Wyrok/Postanowienie SR/SO²
 w sygn. akt

1. kara pozbawienia wolności³
 w wymiarze miesięcy/lat²
 z warunkowym zawieszeniem na lat.

2. warunkowe umorzenie postępowania
 na okres próby lat.

3. warunkowe przedterminowe zwolnienie
 na okres próby lat.

Data zakończenia dozoru⁴

I. Diagnoza osobopoznawcza i środowiskowa⁵

1) Zatrudnienie

(Aktualne i poprzednie miejsca pracy, charakter wykonywanej pracy, stabilność zatrudnienia, wysokość zarobków, w przypadku bezrobotnego – przyczyny bezrobotności i podjęte starania w celu uzyskania zatrudnienia, w przypadku osób uczących się – informacje dotyczące przebiegu nauki)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2) Wykształcenie, kwalifikacje i umiejętności zawodowe

.....

.....

.....

.....

.....

.....

¹ W razie powierzenia sprawowania dozoru stowarzyszeniu, organizacji lub instytucji w ramce należy wpisać nazwę statutową, a w miejscu kuratora sądowego – imię i nazwisko wyznaczonego przedstawiciela. Zamiast numeru ewidencyjnego Doz. należy wpisać nadany przez podmiot sprawujący dozór numer porządkowy.

² Niepotrzebne skreślić lub usunąć, w razie wypełniania formularza w edytorze tekstów.

³ Niepotrzebne punkty w ramce od 1 do 3 należy skreślić lub usunąć, w razie wypełniania formularza w edytorze tekstów.

⁴ Data wynikająca z okresu, na który orzeczono dozór, liczonego od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

⁵ W razie sporządzania sprawozdania z przebiegu i z zakończenia dozoru w punktach od 1 do 12, jeżeli stwierdzono, że pewne okoliczności lub cechy nie uległy zmianie, można odnotować: „inne bez zmian”.

* W nawiasie podano przykładowe istotne elementy związane z realizacją celów dozoru.

3) Stan majątkowy

(Źródła utrzymania dozorowanego i członków jego rodziny, dochody, istotne składniki majątkowe, zobowiązania, prowadzone postępowania egzekucyjne, otrzymywane zasiłki, zapomogi i pomoc społeczna)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4) Warunki mieszkaniowe

(Tytuł do mieszkania, powierzchnia, liczba pomieszczeń, koszty utrzymania, wyposażenie, stan techniczny mieszkania, liczba osób w mieszkaniu)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5) Stosunki i środowisko rodzinne

(Struktura rodziny i jej model: pełna, po rozwodzie, konkubinat, liczba dzieci, inne osoby wspólnie zamieszkujące, stopień pokrewieństwa, wzajemne relacje, więzi emocjonalne, ewentualne konflikty, rodzaje zjawisk patologicznych występujących w rodzinie, ewentualne zobowiązania alimentacyjne i ingerencje sądu w sposób wykonywania władzy rodzicielskiej, krótki opis struktury i środowiska rodziny, w której wychowywał się dozorowany – ewentualne patologie)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6) Tryb i styl życia

(Zachowania w środowisku znajomych, kolegów, przyjaciół, krótki opis tego środowiska, ewentualna karalność członków tego środowiska, ewentualna pozycja w grupie i akceptacja w gronie rówieśniczym, sposób spędzania wolnego czasu, zainteresowania i hobby)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7) Inteligencja

(Rozwój umysłowy, kultura osobista, wrażliwość na sztukę i kulturę, horyzonty myślowe, zdolność przewidywania konsekwencji, ewentualne zaburzenia umysłowe)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8) Osobowość

(Samopoczucie, samoocena, asertywność, zdolność do samokontroli, okazywanie emocji, uczuciowość, empatia, skrupuły, poczucie winy, poczucie własnej wartości, stabilność emocjonalna, poczucie szczęścia, sukcesu życiowego, ewentualne zaburzenia emocjonalne, egocentryzm, podejrzliwość, agresja – nasilenie postaw agresywnych, temperament, otwartość w stosunkach międzyludzkich, stosunek do autorytetu)*

.....

.....

.....

.....

.....

9) Postawa i sposób myślenia

(Sposób myślenia i zachowania się, podatność na wpływy, zdolność do zmiany zachowań i postaw, motywacja do zmian, plany na przyszłość, skłonność do kłamstwa)*

.....

.....

.....

.....

.....

10) Stosunek do czynu i orzeczenia sądu

(Stosunek do popełnionego przestępstwa, pokrzywdzonych, dozoru, kuratora sądowego, nałożonych obowiązków)*

.....

.....

.....

.....

.....

11) Stan zdrowia

(Aktualny stan zdrowia, wpływ stanu zdrowia na wykonanie obowiązków, w przypadku osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności – jego charakter i okres)*

.....

.....

.....

.....

.....

12) Uzależnienia

(Używanie alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych, środków pobudzających, sterydów anabolicznych i innych tego typu środków, używanie leków w celach odurzających i psychoaktywnych, ewentualne uzależnienia, stopień uzależnienia, leczenie w placówce specjalistycznej lub uczestnictwo w innych formach terapii związanej z uzależnieniem, dostępne opinie lekarskie, postępowania sądowe w sprawach dotyczących leczenia osób uzależnionych od alkoholu, należy także podać numer wykazu „Alk” i „Alk_k”)*

.....

.....

.....

.....

.....

II. Dotychczasowa karalność, orzeczone kary i środki karne⁶

(W przypadku osób młodocianych – zastosowane środki wychowawcze lub poprawcze)

.....

.....

.....

.....

III. Prowadzone postępowania karne w czasie dozoru

(Istotne czynności procesowe podejmowane w innych sprawach w czasie dozoru oraz wyroki orzeczone w czasie trwania dozoru w postępowaniu karnym i w sprawach o wykroczenia)

.....

.....

.....

.....

IV. Przebieg dotychczasowych dozorów i nadzorów

.....

.....

.....

.....

V. Zamierzenia readaptacyjne

Plan/realizacja planu⁷ pracy z dozorowanym

1. Terminy i sposoby realizacji przez dozorowanego obowiązków

(Rodzaje orzeczonych obowiązków, określenie terminów i sposobów ich realizacji)

.....

.....

.....

.....

.....

2. Metody prowadzenia dozoru i kontroli zachowania dozorowanego

(Ewentualne potrzeby w zakresie modyfikacji obowiązków w okresie próby)

.....

.....

.....

.....

.....

3. Częstotliwość kontaktów z dozorowanym

.....

.....

.....

⁶ W razie sporządzania sprawozdania z przebiegu i z zakończenia dozoru w pkt II, III i IV, jeżeli stwierdzono, że okoliczności nie uległy zmianie, można odnotować stwierdzenie: „bez zmian”.

⁷ Niepotrzebne skreślić lub usunąć, w razie wypełniania formularza w edytorze tekstów.

.....
.....
.....
4. Możliwości realizacji dozoru i kontroli zachowania dozorowanego i przeszkody, które utrudniają tę realizację
(Główne problemy związane z kontrolą i resocjalizacją dozorowanego, sposoby ich rozwiązania, przewidywane trudności w sprawowaniu dozoru)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
5. Inne planowane czynności w stosunku do dozorowanego

.....
.....
.....
.....
.....
.....
VI. Ocena postępów resocjalizacji i wykonania obowiązków

.....
.....
.....
.....
.....
.....
VII. Potrzeba ustanowienia, rozszerzenia, zmiany lub zwolnienia z orzeczonych obowiązków

.....
.....
.....
.....
.....
.....
VIII. Wniosek o zakwalifikowanie dozorowanego do grupy ryzyka⁸
(Wniosek wraz z krótkim uzasadnieniem)

.....
.....
⁸ W ramce wpisuje się grupę ryzyka, do której należy zakwalifikować dozorowanego: A, B albo C. Nie dotyczy sprawozdania z zakończenia dozoru.

IX. Źródła informacji o dozorowanym i jego środowisku

.....
.....
.....
.....
.....

.....
(podpis i pieczęć kuratora/przedstawiciela
sporządzającego sprawozdanie)

X. Ewentualne uwagi i zarządzenia kuratora zawodowego, kierownika zespołu lub sędziego

(Ewentualne uwagi, zarządzenia oraz akceptacja wniosku z pkt VIII bądź zmiana grupy, w razie braku akceptacji)

.....
.....
.....
.....

.....
(podpis kuratora zawodowego⁹/
przedstawiciela)

.....
(podpis kierownika zespołu¹⁰)

.....
(podpis sędziego)

⁹ W przypadku gdy dozór jest prowadzony przez kuratora społecznego.

¹⁰ W przypadku gdy dozór jest prowadzony przez kuratora sądowego.